

Målrettet østrogen øker beintetthet hos mus

Et syntetisk østrogen øker beintettheten hos mus uten å påvirke andre vev. Hormonet virker sannsynligvis via reseptorer lokalisert i cellens cytoplasma.

Østrogener bremser den økte nedbrytningen av beinvev som oppstår etter klimakteriet. Osteoblastenes levetid forlenges ved at hormonene reduserer apoptose, samtidig som de forkorter osteoklastenes levetid. Hormonell substitusjonsbehandling benyttes derfor i utstrakt grad for å forebygge eller behandle osteoporose. Det er ønskelig å unngå østrogenenes effekter på andre typer vev, blant annet bryst og endometrium. Man har derfor lenge forsøkt å utvikle preparater med effekt på beinmetabolismen alene.

I fjor lanserte en gruppe amerikanske forskere teorien om at østrogener virker ved å binde seg til reseptorer både i cellekjernen («tradisjonell virkningsmekanisme») og i cytoplasma (1). Ifølge deres hypotese påvirkes celler i livmor- og brystvev via den tradisjonelle virkningsmekanismen og celler i beinvev via den andre, ikke-genotrope mekanismen.

Nå har man fremstilt et syntetisk østrogen, østren (4-estren-3 α ,17 β -diol), som bare virker via reseptoren i cytoplasma. Ovariektomerte mus som ble behandlet med østren, fikk økt beintetthet uten at uterus vokste i størrelse. Beintettheten økte i like stor grad som hos mus som ble behandlet med østradiol (2). Østren hadde ingen effekt på brystvevceller dyrket in vitro.

– Det har lenge eksistert flere hypoteser om at østrogener har effekt på andre reseptorer enn den som er lokalisert i cellekjernen, sier Egil Haug ved Hormonlaboratoriet, Aker universitetssykehus. – Disse resultatene virker solide. Dersom østren har samme virkning hos mennesker som hos mus, kan hormonet bli et viktig medikament i behandlingen av osteoporose, sier Haug.
– *Ragnhild Ørstavik, Tidsskriftet*

Litteratur

1. Kousteni S, Bellido T, Plotkin LI, O'Brien CA, Bodenner DL, Han L et al. Nongenotropic, sex-nonspecific signaling through the estrogen or androgen receptors: dissociation from transcriptional activity. *Cell* 2001; 104: 719–30.
2. Kousteni S, Chen JR, Bellido T, Han L, Ali AA, O'Brien CA et al. Reversal of bone loss in mice by nongenotropic signaling of sex steroids. *Science* 2002; 298: 843–6.

Morsmelk beskytter ikke mot astma

Virker morsmelk beskyttende mot utvikling av allergier og astma? Snarere tvert imot, viser en ny longitudinell studie.

En kohort med ca. 1 000 barn i New Zealand ble fulgt opp fra fødselen i 1972–73 og frem til 26-års alder. Personene ble undersøkt gjentatte ganger med spørreskjema, lungefunksjonsundersøkelser og prikktester. 49 % av barna hadde fått morsmelk i fire uker eller mer, mens de øvrige ikke hadde fått morsmelk. Flere analyser nylig publisert i *The Lancet* (1) viste at barn som hadde fått morsmelk hadde høyere insidens av atopi og astma som barn og ungdom (1).

– Også tidligere har det vært fremholdt at amming ikke beskytter mot allergiutvikling, sier Kai-Håkon Carlsen ved Voksentoppen, Senter for allergi og astma.

Litteraturen på dette området er imidlertid motstridende. I en kommentar i samme utgave av *The Lancet* (2) nevnes en undersøkelse hvor introduksjon av annen melk enn morsmelk før fire måneders alder økte risikoen for pusteproblemer og allergisk sensi-

tivisering senere i livet. Tidligere har en finsk undersøkelse vakt oppsikt ved å demonstrere en beskyttende effekt av morsmelk for astma opp til 17-års alder.

– De tilsynelatende motstridende resultatene av velkontrollerte fødselskohortundersøkelser understreker kompleksiteten i årsakssammenhengen for astma og allergisk sykdom. Ulike faktorer kan slå forskjellig ut i ulike geografiske sammenhenger ettersom arvelighet og livsstil varierer. Det er viktig å understreke at morsmelk beskytter mot infeksjonssykdommer tidlig i livet. Barn med færre infeksjonssykdommer tidlig i livet på grunn av morsmelkernæring kan tenkes å være mer utsatt for allergiutvikling senere i livet, sier Carlsen.

– *Erlend Hem, Tidsskriftet*

Litteratur

1. Sears MR, Greene JM, Willan AR, Taylor DR, Flannery EM, Cowan JO et al. Long-term relation between breastfeeding and development of atopy and asthma in children and young adults: a longitudinal study. *Lancet* 2002; 360: 901–7.
2. Sly PD, Holt PG. Breast is best for preventing asthma and allergies – or is it? *Lancet* 2002; 360: 887–8.

Kognitiv svikt ved lavgradige gliomer

Lavgradige gliomer kan behandles med moderate doser stråleterapi uten at pasientens kognitive funksjon påvirkes (*Lancet* 2002; 360: 1361–8). 195 pasienter med gliom ble sammenliknet med 100 pasienter med ulike kreftformer i blodsystemet og 195 friske personer. Det var ingen sammenheng mellom stråleterapi og kognitiv funksjon dersom pasientene hadde fått doser på under 2 GY. Funksjonsnivåene var signifikant nedsatt hos pasienter med gliom i forhold til de øvrige kreftpasientene, og enda mer i forhold til de friske. Forfatterne hevder derfor at kreft også utenfor sentralnervesystemet medfører kognitiv svikt.

Bivirkning av tuberkulosebehandling

Hos pasienter som får kombinasjonsbehandling for latent tuberkulose bør man regelmessig sjekke nivået av leverenzymer (*Ann Intern Med* 2002; 137: 640–7). Samtidig behandling med pyrazinamid og rifampicin har ikke tidligere blitt sammenliknet med isoniazid i en klinisk kontrollert studie. Blant 207 pasienter som fikk kombinasjonsbehandling i to måneder, utviklet 16 leversvikt grad 3 eller 4. Dette skjedde med bare to av 204 som fikk isoniazid. Forekomsten av andre bivirkninger var lik i de to gruppene.

Digitalis – farligere for kvinner?

En tidligere studie basert på 6 800 pasienter viste ingen økt dødelighet ved digitoksinbehandling av hjertesvikt. En reanalyse av dataene tyder på at det kan være viktige forskjeller mellom kjønnene (*N Engl J Med* 2002; 347: 1403–11). Så man på kvinner alene, var dødeligheten økt med 4,2 prosentpoeng blant kvinner som fikk digoksin i forhold til dem som fikk annen behandling. Ifølge forfatterne av en ledsagende perspektivartikkel (1394–5) bør kvinner med hjertesvikt fremdeles behandles med digoksin. Serumkonsentrasjonen bør da ikke overstige 1 ng/ml.

Ingen plager, men bedre likevel

Operasjon av asymptomatisk, primær hyperparatyroidisme fører til varig bedring i helsesrelatert livskvalitet (*Arch Surg* 2002; 137: 1022–8). 74 pasienter som ble operert for primær hyperparatyroidisme deltok i en spørreundersøkelse der man blant annet vurderte helsesrelatert livskvalitet (SF-36), og hele 72 (97%) fullførte studien. Før operasjonen var livskvaliteten signifikant nedsatt i forhold til det som er vanlig i befolkningen, mens den etter ett år var tilnærmet normal.

– *Ragnhild Ørstavik, Tidsskriftet*